

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหา ความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

The development of thai literature achievement for matthayomsuksa 3
students by using inquiry approach and mind-mapping technique.

ปิยนุช แหวนเพชร *

บุษบา บัวสมบุญ**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด 2) ศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 โรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีที่ใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวรรณคดี และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด ($\bar{X}$ = 22.46, S.D. = 2.60) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 15.50, S.D. = 3.97) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.31)

* ครู โรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

The purposes of experimental research were to 1) compare Thai literature achievement of matthayomsuksa 3 students before and after learning by using inquiry approach and mind-mapping technique 2) investigate the opinions of matthayomsuksa 3 students towards learning by using inquiry approach and mind-mapping technique. The sample of this research were 24 matthayomsuksa 3 students of Princess Chulabhorn's College Phetchaburi, Cha-am, Phetchaburi in the second semester of the academic year 2017. The research instruments were 1) lesson plans 2) achievement tests and 3) questionnaires on student's opinions towards learning by using inquiry approach and mind-mapping technique. The data were analyzed by mean, standard deviation, t-test dependent. The results of this research were:

1. Thai literature achievement of matthayomsuksa 3 students after learning by using inquiry approach and mind-mapping technique ($\bar{X} = 22.46$, S.D. = 2.60) were higher than the achievement scores before learning by using inquiry approach and mind-mapping technique ($\bar{X} = 15.50$, S.D. = 3.97) the scores were significantly 0.05 level.

2. The opinions of matthayomsuksa 3 students towards learning by using inquiry approach and mind-mapping technique were highly positive ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.31)

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่สำคัญอย่างยิ่งของคนไทยเพราะในชีวิตประจำวันเราจำเป็นต้องใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน เพื่อใช้ในการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของตนเองและการสร้างเสริมความเข้าใจกันระหว่างคนในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551:1) ที่กล่าวไว้ว่า “ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาความรู้พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์วิจารณ์

และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจนอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรมประเพณีและสุนทรียภาพเป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป”

นอกจากนี้เรายังใช้ภาษาในการถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกเป็นงานศิลปะที่สร้างโดยใช้ถ้อยคำสำนวนเป็นสมบัติทางภูมิปัญญาที่เรียกว่าวรรณคดีและวรรณกรรมไทย เนื้อหาและเรื่องราวของวรรณคดีวรรณกรรมไทยยังสร้างความจริงใจ ให้ความบันเทิงและสอดแทรกความรู้ แนวคิด และคตินิยมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษา สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องเตือนใจสำหรับขัดเกลาจิตใจของมนุษย์ให้อ่อนโยนและดีงามได้ ตรงกับคำกล่าวของพระยาอนุমানราชธนะ (ยง เสฐียรโกเศศ อ้างถึงใน สำนัก

วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2558 : 3) ที่กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดีวรรณกรรมไทย ไว้ว่า “เราต้องมี ศาสนา ปรัชญา ศิลปะและวรรณคดี ด้วยสิ่งเหล่านี้ย่อมนำมาแต่ความดีงาม นำความบันเทิง มาให้แกจิตใจ ให้เราเห็นงาม คิดงาม ประพฤติงาม มีความงามเป็นเจ้าเรือนแบบสันทอนอยู่ในสันดานนี้แหละ คือดินแดนแห่งความเพลิดเพลินใจ ทำให้มีใจสูงเหนือใจแข็งกระด้างทำให้ความแข็งกระด้างต้องมลายหายสูญกลายเป็นมีใจงาม ละไมละม่อม เพียบพร้อมไปด้วยคุณความดี” คำกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับคำกล่าวของศรีวิไล ดอกจันทร์ (2529 : 10) ได้กล่าวทำนองเดียวกันว่า วรรณคดีสามารถพัฒนาสติปัญญาทั้งทางโลกและทางธรรมโดยความรู้ ข้อคิด แนวคิดจะช่วยยกระดับจิตใจได้ ดังนั้นเมื่อมนุษย์มีการพัฒนาทางสติปัญญาและยกระดับจิตใจแล้ว จะส่งผลให้กลายเป็นผู้ที่มีความอ่อนโยน จิตใจดีงาม คิดดีและทำดี นอกจากนี้ วรรณคดีวรรณกรรมไทยยังเป็นสื่อในการสะท้อนสภาพสังคมวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดำรงของคนไทย รวมทั้งยังสามารถสะท้อนเรื่องราวชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชาติได้เป็นอย่างดี

จะเห็นได้ว่าวรรณคดีและวรรณกรรมไทย นั้นมีความสำคัญและมีคุณค่าเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนวรรณคดี วรรณกรรมไทยว่าเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องสอนแก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์เรื่องราวในแง่มุมต่าง ๆ ได้ จนกระทั่งเกิดความซาบซึ้งใจ แต่ปรากฏว่าในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีวรรณกรรมไทยนั้นยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เห็นได้จากผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ในรายวิชาภาษาไทย สาระการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม ในปีการศึกษา 2556-2559 คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับจังหวัด มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำและคะแนนผลการทดสอบระดับ

ชาติ(O-NET) ระดับโรงเรียนนักเรียนของโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) มีคะแนนเฉลี่ยในสาระการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด(เกณฑ์ร้อยละ 60)โดยในปีการศึกษา 2556 นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 46.77 ในปีการศึกษา 2557 นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 37.67 ในปีการศึกษา 2558 นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 59.82 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น แต่ปรากฏว่าในปีการศึกษา 2559 คะแนนเฉลี่ยลดลงได้เท่ากับ 55.65 ซึ่งยังไม่ผ่านตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้

ปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากการที่ผู้เรียนไม่เข้าใจวัตถุประสงค์และไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์ กุสุมา รักษาณีนี (2547 : 15-17)กล่าวว่า ผู้ที่ไม่ชอบเรียนวรรณคดีส่วนใหญ่กล่าวว่าไม่รู้จะเรียนไปทำไม เป็นเพราะผู้เรียนยังไม่เห็นคุณค่าซึ่งจับมาวัดซึ่งตรงไม่ได้ แนวทางในการแก้ปัญหาคือ ผู้สอนควรพยายามเพาะทัศนคติที่ดีต่อวิชาวรรณคดี และทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวรรณคดีที่สัมผัสกับชีวิตจริงของผู้เรียน และชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2558 : 6) กล่าวว่า ผู้เรียนไม่ชอบวรรณคดีเพราะรู้สึกว่าการเรียนไม่สนุก ไม่เหมาะสมกับวัย เป็นเรื่องที่ล้าสมัยและเนื้อหาไม่เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ อัจฉิมา เกิดผล (2539: 45) และประภาศรี สีหอำไพ (2535: 350) ที่กล่าวในทำนองเดียวกันว่า การเรียนการสอนวรรณคดียังประสบปัญหาหลายประการ เช่น นักเรียนไม่สนใจเรียน เห็นว่าวรรณคดีไทยเป็นเรื่องเพ้อฝันไร้เหตุผล ครูไม่มีวิธีสอนที่จูงใจนักเรียนให้เกิดความสนใจ มุ่งสอนเพื่อให้นักเรียนท่องจำเพื่อนำไปใช้ในการ รวมถึงการสัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยของโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) จำนวน 4 คน เกี่ยวกับปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทย พบว่า

ครูผู้สอนยังใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ไม่หลากหลาย ขาดการใช้สื่อและนวัตกรรมที่น่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจใฝ่เรียนรู้ นักเรียนส่วนใหญ่ชอบฟังเรื่องราววรรณคดีวรรณกรรมไทยที่ครูเล่ามากกว่าการทำความเข้าใจหรือวิเคราะห์เนื้อหาและคุณค่าวรรณคดีในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจถึงแก่นของเรื่อง ความงามทางด้านการใช้ภาษาตลอดจนการนำคุณค่าในด้านต่าง ๆ มาใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเทคนิคและวิธีการสอนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนสนใจใฝ่รู้ หากครูมีเทคนิคและวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทนถาวร ในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีวรรณกรรมไทยสามารถจัดการเรียนการสอนได้หลากหลายรูปแบบซึ่งแต่ละเทคนิควิธีสอนก็จะมีขั้นตอนกระบวนการข้อดีและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน แต่สิ่งสำคัญในการจัดการเรียนการสอน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ได้พัฒนาการคิด มีอิสระในการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ช่วยกันเรียนรู้ สามารถนำความรู้มาใช้ในการชีวิตจริงได้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2558 : 37-38)

การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดแก่ผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ ทิศนา ขัมมณี (2554 : 121-122) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่าเป็นการจัดสภาพการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมอย่างเต็มตัว ทั้งทางด้านกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมในกิจกรรมการเรียนรู้โดยนักเรียนมีบทบาทในการเรียนรู้มากกว่าครูผู้สอน นักเรียนสามารถคิดเอง ทำเอง ปฏิบัติเองและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ซึ่งจะทำให้ความรู้เกิดขึ้นกับผู้เรียนและอยู่อย่างคงทนถาวร สอดคล้องกับคำกล่าวของชาตรี เกิดธรรม (2545 : 5) และวัฒนาพร ระจิบท์ (2541 : 61) ที่กล่าวถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงออก ทั้งการปฏิบัติและการแสดงความคิดเห็น โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะและจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายแก่ผู้เรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจะเป็นผู้คอยกระตุ้นและส่งเสริม สร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนเกิดความคิดและการค้นหาความรู้ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทนและถาวร

วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นวิธีสอนหนึ่งที่มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมกระบวนการคิดและให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งทิศนา ขัมมณี (2550 : 141) กล่าวว่า วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นการดำเนินการเรียนการสอน โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม ความคิด และลงมือแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลผลคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตัวเอง โดยที่ผู้สอนช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของชาตรี เกิดธรรม (2545 : 36) ที่ได้อธิบายความหมายของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ว่า เป็นวิธีสอนที่ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้โดยใช้กระบวนการทางความคิดหาเหตุผล ทำให้ค้นพบความรู้หรือแนวทางแก้ปัญหาที่ถูกต้องด้วยตนเอง โดยผู้สอนตั้งคำถามประเภทกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดหาวิธีแก้ปัญหาได้เอง ทำให้ผู้เรียนเป็นคนช่างสังเกต มีเหตุผล

อนึ่ง วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ยังเป็นวิธีสอนที่เน้นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) ที่ออกแบบและพัฒนาขึ้นเป็นการเฉพาะสำหรับนักเรียนซึ่งเป็นผู้มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์

และวิทยาศาสตร์เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการและความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคลสามารถคิดตัดสินใจแก้ปัญหาตลอดจนกำหนดเป้าหมายและวางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนด้านอาชีพและด้านการดำรงชีวิต เพื่อพัฒนานักเรียนไปสู่ความเป็นนักวิจัยนักประดิษฐ์นักคิดค้นด้านคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีจิตวิญญาณมุ่งมั่นพัฒนาประเทศชาติสามารถสร้างองค์ความรู้ด้านคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้กับประเทศชาติและสังคมไทยในอนาคตช่วยพัฒนาประเทศชาติให้สามารถดำรงอยู่และแข่งขันได้ในประชาคมโลก (หลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาคพุทธศักราช 2554 [ปรับปรุง 2555])

จากแนวคิดดังกล่าว ได้มีผู้สนใจนำวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้มาใช้ในแก้ปัญหาได้ ได้แก่ รัตติกาล บุญอาจ (2555) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ กับวิธีการสอนแบบใช้แผนผังมโนดาร์จุง อยู่ยั้งยืน (2555) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และปัทมาภรณ์ พรดวงคำ (2555) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์วรรณกรรมโดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นนอกจากจะใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าครูผู้สอนควรมีการส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และสามารถที่จะสรุปความรู้รวบยอดได้ด้วยตนเอง นั่นคือ เทคนิคการใช้แผนที่

ความคิด (Mind-Mapping) ซึ่งเป็นเทคนิคที่จะช่วยกระตุ้นระบบความคิดของผู้เรียนให้ผู้เรียนสามารถจัดระบบความคิดได้อย่างเป็นขั้นตอนเป็นระบบมากยิ่งขึ้นดังคำกล่าวของธัญญาผลนันต์ (2541:154) ที่กล่าวว่า การสร้างแผนที่ความคิดจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องและจำเรื่องที่อ่านได้ง่าย ลำดับเรื่องและมองเห็นภาพความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ได้ฝึกการจัดระบบข้อมูลและความคิด รู้จักการวิเคราะห์ มีการพัฒนาการทางความคิด เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย สนุกไม่น่าเบื่อ

ทั้งนี้ จากการศึกษาเอกสารและข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่าวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดเป็นเทคนิคและวิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้มากกว่าการจัดการเรียนการสอนโดยมีครูเป็นผู้อธิบายความรู้ครุมีหน้าที่สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมเพียงพอ กระตุ้นความสนใจใฝ่เรียนรู้ให้เกิดในตัวผู้เรียนซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่สามารถทำให้ผู้เรียนให้เกิดความอยากรู้อยากเรียน เพราะผู้เรียนจะถูกกระตุ้นจากคำถาม สื่อและแหล่งเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การค้นคว้าหาคำตอบ จากนั้นผู้เรียนจะวิเคราะห์ข้อมูล สรุปความรู้และอภิปรายความรู้ที่ได้จากการค้นคว้า ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้สึภาคภูมิใจที่สามารถค้นพบคำตอบหรือความรู้ได้ด้วยตนเอง ไม่รู้สึกว่าจะต้องเรียนในสิ่งที่น่าเบื่อหน่าย ดังนั้น ผู้วิจัยคิดว่าวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด (Mind-Mapping) สามารถนำมาใช้ร่วมกันได้ และเหมาะสำหรับใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีวรรณกรรมไทย เนื่องจากทั้งสองวิธีสามารถพัฒนาระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีทักษะในการสืบค้นข้อมูล สามารถวิเคราะห์ข้อมูล สรุปความคิดรวบยอดและนำเสนอข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ

สอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการค้นคว้าข้อมูล และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยเพชรบุรี อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดเพชรบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 4 ห้องเรียนมีนักเรียนทั้งสิ้นจำนวน 96 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยเพชรบุรี อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดเพชรบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 24 คนได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่

- 2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด (Mind-Mapping)
- 2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วรรณคดี

2.2.2 ความคิดเห็นของนักเรียนที่

มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีและวรรณกรรมไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายวิชาภาษาไทย 6 (วรรณคดีกับชีวิต) จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร และบทพากย์โขนเรื่องรามเกียรติ์ ตอน เอรಾವัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 คาบ คาบละ 50 นาที เป็นระยะเวลา 14 คาบ รวมการสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเป็น 16 คาบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีที่ใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ จำนวน 7 แผน แผนละ 2 คาบ รวมทั้งสิ้นจำนวน 14 คาบ
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยจำนวน 30 ข้อ
3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย

1. **ขั้นเตรียมการ** ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีวรรณกรรมไทย วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

2. ขั้นสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีที่ใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ จำนวน 7 แผน แผนละ 2 คาบ รวมทั้งสิ้นจำนวน 14 คาบ โดยใช้เนื้อหาเรื่อง พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีเห็นนางผีเสื้อสมุทร และบทพากย์รามเกียรติ์ ตอนเอราวัณนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขจากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาไทย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคนิควิธีสอน และผู้เชี่ยวชาญทางการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องได้เท่ากับ 0.94 และ 1.00 จากนั้นปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำและนำแผนไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างพบว่า ในการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ในขั้นตอนที่ 3 ขั้นอธิบายและเขียนแผนที่ความคิด ในขั้นนี้นักเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของแผนที่ความคิด ซึ่งผู้วิจัยได้อธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนเข้าใจภายหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยจำนวน 30 ข้อ นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วรรณคดีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 50 ข้อ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและปรับแก้ไขตามคำแนะนำจากนั้นนำแบบทดสอบเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาไทย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคนิควิธีสอน และผู้เชี่ยวชาญทางการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งได้ผลการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 และ 1.00 จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) จำนวน 24 คน เพื่อวิเคราะห์คุณภาพรายข้อเพื่อหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 จำนวน 30 ข้อ ซึ่งผลการวิเคราะห์คุณภาพรายข้อเพื่อหาค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.25 ถึง 0.75 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.25 ถึง 0.67 คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของข้อสอบปรนัยโดยใช้สูตร KR-20 (Kuder and Richardson -20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขจากนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาไทย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคนิควิธีสอน และผู้เชี่ยวชาญทางการวัดและประเมินผลเพื่อตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC)

โดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งผลจากการตรวจสอบได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดมาปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้ต่อไป

ขั้นที่ 3 การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการทดลองดังนี้

3.1 ก่อนดำเนินการทดลอง ได้มีการทดสอบก่อนเรียน(Pretest)กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ เพื่อใช้สำหรับเปรียบเทียบแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest)

3.2 ตรวจให้คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest)จากนั้นหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่างด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด จำนวน 7 แผน แผนละ 2 คาบ รวมเวลาทั้งสิ้น 14 คาบ

แผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 7 แผนข้างต้น ใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นสร้างความสนใจ (Engage) เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนโดยการสร้างความสนใจของนักเรียน ผู้สอนอาจจะสร้างสถานการณ์หรือปัญหาโดยใช้สื่อต่าง ๆ ในการกระตุ้นและทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ สงสัยและเกิดคำถามในการเรียน 2) ขั้นสำรวจ (Explore) ในขั้นนี้นักเรียนจะเป็นผู้กำหนดแนวทางในการสำรวจค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องหรือประเด็นที่ต้องการค้นคว้าแล้วรวบรวมข้อมูล 3) ขั้นอธิบาย (Explain) เมื่อนักเรียนได้ข้อมูลจากการสำรวจ ศึกษา ค้นคว้า

แล้ว จึงนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์ สรุปผลเป็นความรู้ หรือความคิดรวบยอดและนำเสนอในรูปแบบของแผนที่ความคิด (Mind-Mapping) 4) ขั้นขยายความรู้ (Elaborate) นักเรียนนำเสนอความรู้หรือความคิดรวบยอดจากการวิเคราะห์และสรุปผล 5) ขั้นประเมินผล (Evaluate) ครูเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้จากการสรุปและสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียนในรูปแบบแผนที่ความคิด (Mind-Mapping)

3.4 กลุ่มตัวอย่างทดสอบหลังเรียน (Posttest)ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest)

3.5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นไปสอบถามความคิดเห็นกับกลุ่มตัวอย่าง

3.6 ตรวจให้คะแนนการทำแบบทดสอบหลังเรียน แล้วนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบสมมติฐาน

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์สถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทดสอบสมมติฐานและสรุปผลการทดลอง ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ค่าสถิติของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มทดลอง ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถามโดยใช้สถิติทดสอบที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน(t-test dependent)

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเทียบกับเกณฑ์ระดับความคิดเห็น

สรุปผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความคิดเห็นรายด้านพบว่า ด้านบรรยากาศในการเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ด้านประโยชน์ที่ได้รับและด้านการจัดการเรียนรู้ในระดับมากรองลงมาตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีโดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดและการสืบค้นสำรวจตรวจสอบ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงความรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการสังเกตสิ่งที่อยากรู้ ร่วมกันอภิปราย สรุปข้อค้นพบศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ได้ความรู้ที่สมบูรณ์ เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ที่คงทน เนื่องจากเป็นความรู้ที่เกิดขึ้นจากตนเอง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียน

และชีวิตประจำวันโดยสามารถวิเคราะห์ผลจากการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนของผู้เรียนได้ดังนี้ 1) ขั้นสร้างความสนใจ (Engage) เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนโดยการจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์เพื่อสร้างความสนใจให้ผู้เรียน กระตุ้นและเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ สงสัย และเกิดคำถามในการเรียน 2) ขั้นสำรวจ (Explore) เป็นกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางในการสำรวจค้นคว้าข้อมูลที่สงสัยหรือประเด็นที่ต้องการค้นคว้าแล้วรวบรวมข้อมูลจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ 3) ขั้นอธิบาย (Explain) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าและรวบรวมมาวิเคราะห์ สรุปผลเป็นความรู้หรือความคิดรวบยอด 4) ขั้นขยายความรู้ (Elaborate) นักเรียนนำเสนอความรู้หรือความคิดรวบยอดจากการวิเคราะห์และสรุปผล 5) ขั้นประเมินผล (Evaluate) ครูเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้โดยการสำรวจตรวจสอบอภิปรายผลการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนฝึกการคิดวิเคราะห์วรรณคดี ประยุกต์ใช้ความรู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนเกิดความเข้าใจในการเรียนวรรณคดีมากขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552 : 80) และ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2526 : 53-54) ได้กล่าวไว้ในแนวทางเดียวกันว่า กระบวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดอย่างเต็มที่ ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทำให้สามารถจดจำความรู้ได้นานและนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ อีกทั้งยังเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียน นอกจากนี้ยังทำให้นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกความคิดและการปฏิบัติ ได้เรียนรู้วิธีจัดระบบความคิดและวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเองทำให้ความรู้ที่ได้รับคงทน

นอกจากนี้การใช้เทคนิคการใช้แผนที่ความคิด (Mind-Mapping) ตามแนวคิดของบูชานร่วมกับวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้นตอน เป็นวิธีการที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจากเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด เป็นเทคนิคที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถจัดลำดับความคิดและความรู้อย่างเป็นระบบ ผู้เรียนสามารถนำเสนอข้อมูลได้อย่างเป็นขั้นตอน ผูกทักษะการคิดเกิดกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีได้ใช้เทคนิคการใช้แผนที่ความคิดความคิด ในกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ขั้นที่ 3 คือ ขั้นอธิบาย (Explain) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์สรุปผลเป็นความรู้หรือความคิดรวบยอดจัดลำดับความคิด และการเชื่อมโยงข้อมูลให้สัมพันธ์กัน แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบแผนที่ความคิดความคิด ซึ่งเป็นวิธีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสรุปความคิดรวบยอดด้วยตนเอง สอดคล้องกับสถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2557 : 81) ที่กล่าวว่า แผนที่ความคิดตามแนวคิดของบูชาน เหมาะสมสำหรับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ โนทัศน์ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการสรุปความรู้ด้วยตนเอง

ดังนั้นวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปัทมาภรณ์ พรตวงคำ (2555 : 100-101) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์วรรณกรรมโดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์วรรณกรรมดีขึ้นตามลำดับ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง

ความสามารถในการวิเคราะห์วรรณกรรม อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก คิดเป็นร้อยละ 83.63 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรพิมล หงษ์น้อย (2559 : 69-70) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่อง มัทนะพาธาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่อง มัทนะพาธาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) อยู่ในระดับมากที่สุดและผลการศึกษารัตติกาลบุญอาจ (2555 : 100-105) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับวิธีการสอนแบบใช้แผนผังมโนทัศน์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มที่สอนโดยวิธีการสอนแบบใช้แผนผังมโนทัศน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่สอนโดยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่สอนโดยวิธีการสอนแบบใช้ผังมโนทัศน์มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความคิดเห็นรายด้านพบว่า ด้านบรรยากาศในการเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ที่สุด ด้านประโยชน์ที่ได้รับและด้านการจัดการเรียนรู้
อยู่ในระดับมากรองลงมาตามลำดับ

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนที่ความคิด ด้านบรรยากาศในการเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้จัดสถานการณ์เป็นที่ปรึกษา ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งทำให้การเรียนรู้เกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกับเพื่อนอย่างเป็นอิสระ ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจเรียนและตั้งใจเรียนมากขึ้น ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ทำให้บรรยากาศในการเรียนรู้สนุกสนานและเป็นกันเอง สอดคล้องกับ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2549 : 36-37) ที่กล่าวว่าจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนฝึกคิด สังเกต ถามตอบ สื่อสาร เชื่อมโยงบูรณาการ บันทึก นำเสนอ วิเคราะห์ วิจัย สร้างองค์ความรู้ โดยมีครูเป็นผู้กำกับควบคุมดำเนินการให้คำปรึกษา ชี้แนะช่วยเหลือ ให้กำลังใจ กระตุ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดและเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนที่ความคิด รองลงมาคือด้านประโยชน์ที่ได้รับ การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดทำให้นักเรียนคิดอย่างมีเหตุผลเป็นลำดับขั้นตอน โดยเฉพาะการเรียนวรรณคดี ผู้เรียนได้ฝึกวิเคราะห์เนื้อหา ตัวละครและคุณค่าของวรรณคดี ได้ข้อคิดคติธรรมต่าง ๆ ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งช่วยพัฒนาทักษะการคิดและทำงานอย่างเป็นระบบเนื่องจากผู้เรียนต้องนำความรู้

ที่ได้รับรวบรวมจากการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งต่าง ๆ มาวิเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอดและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของแผนที่ความคิด (Mind-Mapping) ด้านต่อมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดช่วยส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความคิด ได้ลงมือปฏิบัติสืบค้นหาความรู้ด้วยตนเอง มีการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อคลายข้อสงสัย ระดมความคิดอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น กระทั่งค้นพบคำตอบ ความรู้ แนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายและจดจำความรู้ได้นานขึ้น กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น

จากผลการวิจัยและการอภิปรายผลดังกล่าว เป็นเหตุผลสำคัญที่สนับสนุนว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ค้นพบข้อสังเกตจากประสบการณ์ตรงที่อาจก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. วรรณคดีที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด ควรเป็นวรรณคดีที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีเนื้อหาที่น่าสนใจ สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความสงสัย เพื่อสืบค้นข้อมูลความรู้ด้วยตนเอง

2. ครูผู้สอนควรศึกษาข้อมูลและขั้นตอนของวิธีแบบสอนสืบเสาะหาความรู้และเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดอย่างละเอียด ทำความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่เพื่อจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียน

ได้ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนและสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างราบรื่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดกับเนื้อหาอื่น ๆ สาระอื่น ๆ หรือกลุ่มสาระอื่น ๆ

2. ควรมีการศึกษาการใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3. ควรมีการศึกษาการใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดในระดับชั้นอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค. (2555). **หลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค พุทธศักราช 2554** [ปรับปรุง 2555]. นครศรีธรรมราช: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นครศรีธรรมราช.
- กุสุมา รักษมณี. (2547). **วรรณสารวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : แม่คำผาง.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). **80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอเรชัน.
- _____. (2558). **ศิลปะการสอนเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วีพรินท์.
- ชาติรี เกิดธรรม. (2545). **เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ดาวรุ่ง อยู่ยั้งยืน. (2555). **การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ทิศนา แคมมณี. (2550). **14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2554). **ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธัญญา ผลอนันต์. (2541). **ใช้หัวคิด**. กรุงเทพฯ: ชั่วญั่ว.

ปัทมาภรณ์ พรดวงคำ. (2555). **การพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์วรรณกรรมโดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ประภาศรี สีหอำไพ. (2535). **วิธีการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

พรพิมล หงส์น้อย. (2559). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องมัทนะพาธาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E)**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- รัตติกาล บุญอาจ. (2555). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับวิธีการสอนแบบใช้แผนผังมโนทัศน์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วัฒนาพร ระบับทุกข์. (2541). การจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ.
- ศรีวิไล ดอกจันทร์. (2529). การสอนวรรณกรรมวรรณคดีไทย. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). การพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียนสื่อความ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2549). เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการเผยแพร่ ขยายผลและอบรมรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน เพื่อพัฒนากระบวนการคิดระดับสูง. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2558). คู่มือการเรียนการสอนภาษาไทย คิดและเขียนเชิงสร้างสรรค์ : เรียงความ ย่อความและสรุปความ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- _____. (2558). สนุกกับวรรณคดี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- อัจฉิมา เกิดผล, หม่อมหลวง. (2545). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฝ่ายมัธยมที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบปกติ. รายงานการวิจัยเสนอที่คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.